

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ МІСТА

Компонента освітньої програми – вибіркова (3 кредити)

Освітньо-професійна програма	Географія
Спеціальність	106 Географія
Галузь знань	10 Природничі науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Джаман Василь Олексійович, доктор географічних наук, професор, професор кафедри географії України та регіоналістики https://geoukr.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobitnyky/dzhaman-vasyl-oleksiiovych/
Контактний тел.	095 87 58 881
E-mail:	v.dzhaman@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	вівторок, 14.00 – 15.00

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Географічні аспекти соціологічних досліджень міста» належить до переліку вибірових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти. Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного суспільно-географічного і регіонального соціологічного дослідження міста та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань про особливості соціології урбанізованих територій і суспільства загалом, вдосконалення вмінь та навичок регіональних досліджень набутих під час вивчення дотичних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр».

Мета даної дисципліни – комплексне вивчення міста як складного та багатоаспектного феномена, як форми спільноти, як типу соціальності, сутнісною рисою якого є інтеграція різнорідних видів життєдіяльності у єдину систему з власним механізмом підтримування та відтворення стабільності й порядку.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. Місто як об'єкт вивчення: історія, теорія, методи.	
Тема 1	Вступ. Історичні аспекти урбанізації.
Тема 2	Основні соціологічні концепції міста.
Тема 3	Методичні підходи до вивчення міського простору.
Тема 4	Територіальний та просторовий виміри міста.
Тема 5	Міська нерівність і сегрегація.
МОДУЛЬ 2. Соціальний простір міста: управлінський потенціал.	
Тема 6	Управління сучасним містом.
Тема 7	Соціокультурні зміни та місто.
Тема 8	Місто як соціальний текст конструювання образу міста.
Тема 9	Культурні індустрії. Творче місто.
Тема 10	Девіантогенність міського простору: історична вкоріненість та рецепти подолання.
Тема 11	Тенденції та колізії розвитку міста в епоху глобалізації. Місто майбутнього.

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Методи навчання:
• словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо), • практичні заняття, • наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо), • робота з книгою: навчально- методичною, науковою, • електронне та інтерактивне онлайн-навчання (мультимедійні, дистанційні), • самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю.

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких способів діагностики, як практичні і самостійні роботи, тестування, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. *Поточний контроль* здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування.

Форма *підсумкового контролю* - залік, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі відповідей на підсумковому модулі, результатів виконання ним певних видів робіт.

Методами контролю є: усний, письмовий (розгорнута відповідь), тестовий, графічний при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння *лекційного і самостійно опрацьованого* теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового)

фронтального опитування, в тому числі – тестування.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навиків при виконанні *практичних робіт* здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

3. Контроль виконання *індивідуальних завдань* здійснюється за бажанням студентів, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) науково-дослідницьких завдань шляхом оцінювання виконаних рефератів та усного індивідуального захисту результатів дослідження.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою оцінок компетентностей (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності, за виконанні ІНДЗ та контрольний модуль (залік). Максимальна кількість балів, яку може отримати студент до заліку, у сумі становить 60 балів. Інші 40 балів відводиться на підсумковий модуль (залік). Питання *самостійної роботи* включені до завдань модульного контролю і оцінюються при модульному контролі. Додатково студент може отримати до 10 балів за виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в заліковій відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Шкала оцінювання

Поточне опитування, тестування та самостійна робота	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1	
Т 1	3
Т 2	9
Т 3	6
Т 4	9
Т 5	3
Сума	30
Змістовий модуль 2	
Т 6	7
Т 7	3
Т 8	5
Т 9	5
Т 10	3
Т 11	7
Сума	30
Залік	40
Всього	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
Зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання)

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Білецький М. І., Ванда І. В., Котик Л. І. Соціальна географія: Навчальний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 328 с.
2. Соціологія міста: навчальний посібник / За загальною редакцією О. К. Міхеєвої. – Донецьк: «Ноулідж», 2010. – 464 с.
3. Соціальна географія: підручник / за ред. Л. Немець, К. Мезенцева. – К.: Фенікс, 2019. – 304 с.
4. Мороз Є. Актуальні дослідження сучасних міських процесів: Навчальний посібник. – К.: Міленіум, 2023. – 140 с.
5. Санофф Г. Демократичне проектування. Тематичні дослідження співучасті у створенні середовища мегаполісів та малих міст. – Дніпро, 2018. – 172 с.
6. Куцепал С. В. Соціологія міста: відповіді на виклики сучасності // Вісник НІОУ імені Ярослава Мудрого. – Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2018. - № 4 (39). – С. 45 – 52.
7. Ороховська Л. А. Трансформації суспільної свідомості під впливом

новітніх інформаційно-комунікаційних технологій // Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. - 2017. - № 2 (26). - С.26-30.

8. Препотенська М. П. Номо urbanus: феномен людини мегаполісу: монографія. Дніпропетровськ: Вид. Середняк Т. К., 2014. - 420 с.

9. Садовніков О. К., Кочура Л. О. Мобільність як реалія майбутнього існування міста // Місто. Культура. Цивілізація: матеріали VI міжнар. наук.-теорет. Інтернетконф., Харків, квітень 2016 р. [редкол.: В. Ф. Харченко (відпов. ред.) та ін.]. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. - Харків, 2016. - С.46-49.

10. Хом'як Н. О. Буття людини у ландшафтах сучасного міста // Гуманітарний вісник ЗДІА. - 2016. - № 66. - С. 150-157.

Допоміжна:

1. Гудзеляк І. І. Географія населення: Навчальний посібник. 2-ге вид. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 256 с.

2. Гукалова І. В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація. – К.: ДЛ «Друкарня МВС України», 2009. – 174 с.

3. Мезенцева Н. І., Батиченко С. П., Мезенцев К. В. Захворюваність і здоров'я населення в Україні: суспільно-географічний вимір. – К.: Прінт-Сервіс, 2018. – 136 с.

4. Немець Л.М., Сегіда К.Ю., Гусева Н.В. Основи соціальної географії: навчальний посібник. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 235 с.

5. Покляцький С. А. Умови життя населення великих міст України: суспільно-географічне дослідження. – К.: Наукова думка, 2016. – 184 с.

6. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь. – К.: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. – 174 с.

7. DEL CASINO JR. V.J., THOMAS M., CLOKE P. PANELLI R. (Eds). A Companion to Social Geography. – John Wiley & Sons, 2011. – 568 p.

8. Dzhaman V., Koliadynskyy P. Big Towns: Territorial-Functional Organization and Strategy of Development (the Case of Chernivtsi). – Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2015. – 226 p.

9. Dzhaman V., Czaplinska A., Dzhaman Ya. International functions large Cities of Ukraine (on the Chernivtsi Example) // Slupskie Prace Geograficzne. – Nr. 14. - Slupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Slupsku, 2017. – S. 61-78.

10. Czaplinski P., Dzhaman V. Problems of the Ukrainian labor market // Journal of Geography, Politics and Society. – 2019. – Vol. 9, #4. – P. 24-34.

Розробник:

д. геогр. н., професор Джаман В. О.

ПРИМІТКА:

Детальна інформація щодо навчальної дисципліни
«Географічні аспекти соціологічних досліджень міста»
висвітлена у робочій програмі
(за умови її вибору)